

Sun City zonder zon

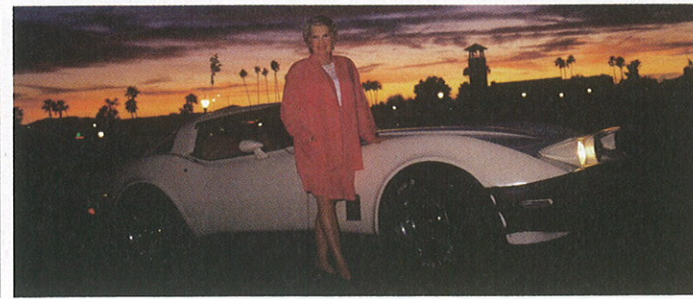
Wie wil er wonen in een seniorenstad?

Mick Jagger (62) sjeest nog steeds zonder zuurstoffles over de podia van uitverkochte stadions, maar als het aan de Initiatiegroep Seniorenstad ligt, wonen we straks allemaal in steden die speciaal zijn gebouwd voor 55-plussers. In Amerika is dat al de gewoonste zaak van de wereld. Daar verschansen steeds meer gepensioneerden zich in hun gelijkvloerse villa achter een slagboom.

FOTO: REPORTERS

Statistieken zijn rare fenomenen. Wat moet bijvoorbeeld de seniorenstad Sun City in Arizona, enkel toegankelijk voor 50-plussers, met 0,3 procent thuiswonende kinderen, waarvan 0,4 % onder de achttien? Is er stiekem een baby door de slagboom geglipt? Of heeft de computer van het bevolkingsregister een rekenfout gemaakt? Ingenieur Alex Sievers (1961), een van de adviseurs achter de Initiatiefgroep Seniorenstad, kan wel een verklaring geven voor deze anomalie. 'Het gaat om gezinnen waarvan minstens een van de leden vijftig jaar is. Dus het is altijd mogelijk dat een mannelijke bewoner van 55 een vrouw heeft die twintig jaar jonger is.' Sievers heeft in deze fase last van twee eigenschappen die typisch Nederlands zijn. Elk nieuw idee moet hier altijd gewikt en gewogen worden en eindeloos in alle praatprogramma's besproken voordat we eraan willen. Straks gaan de heipalen voor seniorenstad nummer zoveel de grond in en is het de normaalste zaak van de wereld, maar nu gedragen we ons als een stel zenuwachtige mieren die op hun pad iets nieuws en geks aantreffen.

Niet het eeuwige leven

De tweede eigenschap is dat we hier ieder nieuw onderwerp stevast als een probleem zien. Zelfs al belooft het broeikas-effect ons vooral warme zomers en productieve wijngaarden te brengen, dan nog fixeren we ons op de stijgende zeespiegel en oprukkende exotische vogels. Dus ook over het onderwerp 'seniorensteden' doen we vooral heel moeilijk. Bejaarden achter de slagboom? Whirlpools vol gerimpelde vellen in badpak? Getto's voor grijsaards? Moeten we niet aan denken! Maar Sievers begint telkens onstuitbaar aan zijn verkooppraatje in de wetenschap dat hij demografisch gezien het tij mee heeft. Over

niet al te lange tijd is 60% van de bevolking boven de vijftig en in zekere zin is dan heel Nederland een soort veredelde seniorenstad. Bovendien, wat wil je nou liever: weggestopt worden op de tiende verdieping van een bejaardenflat of ergens buiten wonen op een steenworp afstand van een golfslagbad en golfbaan? Voor wie twintig is en om zes uur 's ochtends terugkomt van z'n zoveelste housefeest is een seniorenstad iets van een andere planeet. Maar ook de vitale veertiger die op zondagmiddag door het bos sjeest op z'n mountainbike met Korn in de koptelefoon van zijn iPod moet er niet aan denken. Achter de slagboom is maar een paar gradaties verschil van achter de geraniums. De meeste mensen willen tijdens hun leven op geen enkele manier herinnerd worden aan hun eigen sterfelijkheid. Zolang de 62-jarige Mick Jagger springlevend is en ook Cream af en toe weer eens een nieuwe cd maakt, voelt elke vijftiger zich nog een beetje twintig en is elke babyboomer van binnen nog een beetje een baby. Seniorensteden mogen er dan nog zo fris en groen uitzien, het blijven toch gezellig ingerichte wachtkamers van de dood. Als het daar om gaat, steekt zelfs Sievers zijn handen machteloos in de lucht. 'Wij kunnen mensen een ideale leefomgeving bieden en alle voorzieningen waar ze op die leeftijd behoefte aan hebben. Maar we kunnen ze niet het eeuwige leven beloven. Uit onderzoek in de Verenigde Staten blijkt dat bewoners van dit soort projecten leuker en langer leven. Maar zelfs aan de spannendste speelfilm komt ooit een eind.' In Amerika maken speciale seniorensteden al veel langer deel uit van het landschap. Bekendste en meest fotogenieke is het 38.309 inwoners tellende Sun City in Arizona, niet te verwarren met het gelijknamige gokparadijs in Zuid-Afrika. Tegenstanders

beginnen ook altijd meteen over die plaats. Sievers: 'Iedereen heeft een mening over Sun City, terwijl niemand er ooit is geweest. Ze kennen het alleen van foto's en hebben er hooguit een keer een documentaire over gezien op televisie. Maar zelfs dan kijk je in de eerste plaats naar de mening van één filmmaker. Terwijl ik nog geen vijf minuten in Sun City was of de eerste bewoner noemde het 'heaven on earth'. Dat moet je met een korreltje zout nemen, want het blijven Amerikanen. Maar het geeft wel aan dat ze zich over het algemeen volkomen happy voelen in die nieuwe woonomgeving.'

Soort Almere voor AOW-ers

Sun City in Arizona, waarvan de eerste huizen al werden opgeleverd in 1960 (!), heeft ook opstartproblemen gekend. In eerste instantie werd het vooral gebruikt als een soort veredeld vakantiepark voor mensen uit het noorden van de Verenigde Staten die in de zomer de zon opzochten. Maar inmiddels is 95% van Sun City het hele jaar door bewoond. Het enige wat Sievers toekomstige bewoners niet kan bieden, is een Mediterraan klimaat. Het Nederlandse Sun City wordt er eentje met slechts vijf maanden zon. 'Mensen die dat heel belangrijk vinden, kunnen uitwijken naar soortgelijke projecten in bijvoorbeeld Spanje. Maar het gaat er vaak om wat je belangrijker vindt: wil je het hele jaar door zon, of wil je ook regelmatig je kinderen en kleinkinderen zien?' De eerste seniorenstad zal mogelijk uit het niets worden gebouwd. Dat klinkt toch een beetje als een soort Almere voor AOW-ers en dat is nou niet meteen de meest gezellige slogan die je kunt bedenken. 'Het krijgt natuurlijk een heel andere schaal, maar wat het met Almere absoluut gemeen heeft, is het pioniersgevoel. Het leuke is juist dat mensen vanaf dag 1 vorm kunnen geven aan hun eigen leefomgeving. Maar er kan ook een senioren-

dorp komen binnen een reeds bestaande stad. Het hoeft niet per se op een groen weiland ergens buiten te zijn.' In het Amerikaanse Sun City rijden vrijwillige 'politiemensen' rond in een fantasie-uniform en een surrogaat-surveillancewagen. Sievers gelooft niet dat dat hier ook zo zal gaan. 'Ten eerste weet ik niet of dat juridisch gezien kan, maar ik geloof ook niet dat iets dergelijks noodzakelijk is. Veiligheid en openbare orde zullen hier toch minder snel een probleem vormen. Bovendien nemen we ook niet alles klakkeloos over van de Verenigde Staten.' Een paar jaar geleden werd het anders zo rustige Sun City opgeschrikt door wilde verhalen over 'ontuchtige handelingen' in het openbare zwembad. Blijkbaar konden de dames en heren weduwen en weduwnaars in de jacuzzi niet van elkaar afblijven. Sievers hoort er van op, maar sluit niet uit dat het om de klacht ging van één enkele bewoner. Sievers: 'Ze zeggen wel eens dat oudere mensen meer zeuren en eerder over dingen vallen. Ik doe daar geen uitspraken over. Maar wat ik wel merk, is dat als je ervoor zorgt dat mensen serieus genomen worden en zich nuttig voelen, ze minder snel over van alles en nog wat klagen. Het is belangrijk om niet de regie over je eigen leven te verliezen.'

Reservaat

Voor wie zich bij het bekijken van de foto's uit Sun City afvraagt waarom ze er toch zo surrealistisch uitzien: dat komt niet zozeer door de hoge gemiddelde leeftijd van de bewoners, maar vooral door de bevolkingssamenstelling. Sun City is namelijk voor 98,44% blank. Het is nooit zo geafficheerd en zelfs nooit zo bedoeld, maar in de praktijk is het een reservaat geworden voor de gepensioneerde blanke middenklasse. In die zin heeft dit Sun City anno 2006 veel meer met apartheid te maken dan zijn naamgenoot in Zuid-Afrika...

Permanent op vakantie

De overheid doet er nog steeds moeilijk over, maar steeds meer (vroeg) gepensioneerden verkopen hun huis en wijken uit naar een stacaravan op de Veluwe of een vakantiehuysje in Drenthe. In zekere zin zijn dat de eerste spontane experimenten met het fenomeen 'seniorenstad'. Recreatiebungalows zijn meestal gelijkvloers, liggen lekker rustig in het groen en vaak wordt het gras ook nog eens door een ingehuurd beheerder gemaaid. De website www.drentenieren.nl is niet voor niks eigendom van een makelaar in vakantiebungalows. Klik op: www.seniorales.com

Jeu de boules in seniorenstad

Nederland is niet eens koploper als het gaat om dit soort projecten. Het Belgische Messancy in de Ardennen had in 2001 de primeur. In deze 'Village Senior' wonen alleen mensen van boven de vijftig. Het principe is hetzelfde: 76 huizen met op loopafstand een zwembad, een kapper, een jeu de boules-baan en een fysiotherapeut. In Frankrijk kun je terecht bij Seniorales. Die verkopen op drie plaatsen huizen op wat in feite een soort vakantieparken voor vijftigers zijn. Behalve met zon & stilte adverteren ze met het 'automatische hek' en de 'veiligheidscamera' bij datzelfde hek die is aangesloten op de monitor in elk van de huizen.